

2020 års sexualbrottsutredning

Presskonferens den 1 juni 2021

2020 års sexualbrottsutredning

Särskild utredare:

- Hovrättsrådet Göran Nilsson

Experter:

- Ulrika Andersson (Lunds universitet)
- Ulf Hjerpe (Brottsoffermyndigheten)
- Maria Hölcke (Stockholms tingsrätt)
- Ginger Johansson (Åklagarmyndigheten)
- Lars Lewenhagen (Brottsförebyggande rådet)
- Anna Lindström (Polismyndigheten)
- Gustaf Ljungström (Advokatfirman Defens AB)

- Kristina Swiech (Socialstyrelsen)
- Magnus Öhrn (Åklagarmyndigheten)

Sakkunniga:

- Kajsa Johansson (Justitiedepartementet)
- Ida Olsson (Justitiedepartementet)

Sekreterare:

- Anna Fahleryd
- Ewa Nordström

Uppdrag

Uppdraget har varit att utreda och överväga ett flertal frågor gällande straffansvaret för sexualbrott samt att göra en översyn av straffskalorna för samtliga brott i 6 kap. brottsbalken.

Utöver dessa straffrättsliga frågor har utredning haft att utreda vissa frågor rörande spårsäkring efter sexualbrott.

Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar

Utredningen redovisar förslagen i betänkandet Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (SOU 2021:43). I betänkandet finns bedömningar av alla de frågor som vi haft att ta ställning till. Vi kommer gå igenom de olika frågorna i den ordning som de presenteras i betänkandet.

Samlagsbegreppet

Uppdrag: Behöver samlagsbegreppet i 6 kap. brottsbalken förändras?

Förslag: Straffbestämmelserna om våldtäkt och våldtäkt mot barn ska ändras så att våldtäktsbegreppet avser *vaginala, anala och orala samlag*. Ändringen syftar till mer könsneutrala straffbestämmelser.

Distansbrotten

Uppdrag: Analysera och se över principerna för och bestämmelserna som rör straffansvaret för sexualbrott på distans.

Förslag: Våldtäkt, sexuellt övergrepp, våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn ändras så att även övergrepp som sker på distans och där gärningsmannen inte tagit del av övergreppet i realtid ska vara straffbara. Straffansvar ska föreligga när gärningsmannen genom olaga tvång eller annars på ett otillbörligt sätt förmått offret att företa eller tåla en handling.

Förslagen träffar också straffbestämmelserna om oaktsam våldtäkt, oaktsamt sexuellt övergrepp och sexuellt utnyttjande av barn.

Sexuellt ofredande

Uppdrag: Se över bestämmelserna om sexuellt ofredande och överväga om ett grovt brott ska införas.

Förslag:

- Straffbestämmelsen ska delas upp i ett brott mot vuxna och barn över 15 år och ett brott mot barn under 15 år. Böter tas bort ur straffskalan vid barn under 15 år.
- Grovt sexuellt ofredande – med en straffskala på fängelse sex månader till fängelse tre år – införas. Brottet är tänkt att tillämpas när gärningsmannen visat särskild hänsynslöshet.
- I övrigt är straffbestämmelsen ändamålsenligt utformad.

Utnyttjande av barn för sexuell posering

Uppdrag: Analysera och se över principerna för utnyttjande av barn för sexuell posering.

Förslag: Straffbestämmelsen ska utvidgas så att straffansvar även föreligger när gärningsmannen har försatt barnet i eller utnyttjat att barnet befinner sig i situation som innebär sexuell posering.

Vi återkommer till frågan om straffskalorna.

Straffskalorna

Uppdrag: Se över straffskalorna för sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken och lämna förslag på de förändringar som kan behövas för att dessa i tillräcklig mån ska spegla brottens allvar.

Bedömningar:

- Synen på sexualbrott har skärpts men den skärpta synen har redan fått genomslag i lagstiftningen.
- Sexualbrotten är inte för lågt värderade i förhållande till andra brott.
- En skärpning av straffskalorna är inte den lämpliga vägen för att minska återfall i sexualbrott.
- Den parlamentariska aspekten, som kommit till uttryck bl.a. i riksdagens tillkännagivanden, måste beaktas.

Fortsättning straffskalorna

- Minimistraffet för *våldtäkt* höjs från fängelse i två år till fängelse i tre år medan minimistraffet för *våldtäkt som är mindre grov* höjs till fängelse i sex månader.
- Minimistraffet för *sexuellt övergrepp* höjs till fängelse i sex månader och en särskild straffskala – fängelse i högst ett år – införs för *sexuellt övergrepp som är mindre grovt*.
- Minimistraffet för *grovt sexuellt övergrepp* höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år.
- Minimistraffet för *våldtäkt mot barn* höjs från fängelse i två år till fängelse i tre år.

Fortsättning straffskalorna

- Minimistraflet för *sexuellt övergrepp mot barn* höjs till fängelse i sex månader och en särskild straffskala – fängelse i högst ett år – införs för sexuellt övergrepp mot barn som är mindre grovt.
- Minimistraflet för *grovt sexuellt övergrepp mot barn* höjs från fängelse i ett år till fängelse i ett år och sex månader.
- Böter utmönstras ur straffskalan för *utnyttjande av barn för sexuell posering*.
- Minimistraflet för *utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling* höjs till fängelse sex månader och en särskild straffskala – fängelse i högst ett år – införs för *utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, mindre grovt brott*.

Fortsättning straffskalorna

- Samtliga fall av sexuella ofredanden mot barn under 15 år ska bedömas som *sexuellt ofredande mot barn* och straffskalan ska vara fängelse i högst två år. För *grovt sexuellt ofredande* och *grovt sexuellt ofredande mot barn* införs en särskild straffskala på fängelse i lägst sex månader och högst tre år.
- Övriga straffskalor i 6 kap. brottsbalken föreslås inte bli ändrade.
- Tre av experterna har skrivit ett särskilt yttrande i denna del.

Köp av sexuell tjänst

Uppdrag: Föreslå förändringar i straffskalan för köp av sexuell tjänst som innebär att minimistraffet höjs från böter till fängelse.

Förslag: Böter ska tas bort från straffskalan.

Spårsäkring

Uppdrag: Utreda vissa frågor om spårsäkring efter sexualbrott.

Förslag:

Regionerna ska ansvara för spårsäkring efter sexualbrott även när målsäganden inte har gjort någon polisanmälan.

Regionerna ska också spara spårsäkringssatserna under två år om de inte lämnats till polis eller åklagare.

Kostnader för straffskärpningar

Vår bedömning är att Kriminalvården – med våra förslag på straffskärpningar – kommer få ökade kostnader med uppskattningsvis 323,5 miljoner kronor per år.

Av det beloppet avser kostnaderna för våldtäkt och våldtäkt mot barn nästan 306 miljoner kronor per år.

Förslagen medför också kostnadsökningar för Statens institutionsstyrelse.

